

Hom sap que la biografia del pare sant Joan de la Creu té, encara, moltes coses amagades. Els seus historiadors han treballat d'acord amb el "temps"...

Hi ha, per exemple, la *Vida de San Juan de la Cruz*, escrita pel P. Crisógono i que va editant la BAC (1991, 12a edició), bastant seriosa... però, a hores d'ara, cal posar[-la] al dia, al nostre temps, segons la recerca històrica i crítica moderna. Jo pensava que *Tiempo y Vida de San Juan de la Cruz*, del P. Efrén i Otger Steggink (Madrid, BAC, 1992) solucionaria aquests problemes, però no ha estat així, al meu entendre. Si més no, no hi trobo recerques històriques fetes expressament per a millorar.

L'Arxiu de la nostra província, conscient d'aquesta foscor biogràfica, fa uns anys que cerca i recerca ací i allà (i més allà que ací) dades i notícies santjoanístiques. Aprofitant estius i "tépores", si cal (i gràcies a la generositat econòmica de la província) podem oferir, ni que sigui en petites dosis, un seguit de documents originals –i moltes vegades autògrafs– sobre notícies i dades de sant Joan de la Creu. No tot és "nou" sempre... Però la llista que dono ofereix, per començar, documents inèdits amb dades o bé esdeveniments –i de vegades, les dues coses alhora– desconeguts. Vegeu una síntesi on assenyalo tres coses: data, text, firma, subratllant el que no diuen ni les antigues ni les modernes biografies de sant Joan de la Creu.

11.IX.1575

Còpia de l'acta d'elecció de prior de Mancera amb participació de sant Joan de la Creu, essent com era confessor de La Encarnación, d'Àvila. Fou elegit prior el P. Roca.

20.I.1580

Document que parla del col·legi de Sant Josep de Baeza. El P. Joan de la Creu va ser el fundador del convent. Ara sabem que en principi es va dedicar a Sant Josep... Això de Sant Basili va venir després.

15.I.1581

El P. Joan de la Creu, com a rector de Baeza, accepta la donació que Na Maria Muñoz fa al convent d'una propietat al terme de Villanueva del Arzobispo per establir-hi una comunitat amb la invocació de Santa Anna. Firma autògrafa. Les "vides" del Sant parlen del *Cortijo de Santa Ana*, però ningú sabia res de la data ni de l'obligació que es tenia de fer-hi un convent. Anys a venir (1614) es va deixar la propietat sense haver arribat a complir mai tot el que demanava "Doña Muñoz". I això que els frares de Baeza conreen la terra.

---

* [Publicat a *Suplement. Butlletí informatiu. Carmelites Descalços de Catalunya i Balears*, 40 (juliol-setembre 1994), pp. 35-36.]

18.VII.1581

El P. Gracián dóna poders notariais al Sant Pare sobre assumptes de les monges de Beas.

5.VIII.1581

Nostre pare sant Joan de la Creu dóna poders (des de Baeza) a les monges de Beas.

22.VI.1585

Acta notarial amb 15 religiosos de la comunitat de Granada, presidida per ell. Recull tres reunions capitulars tingudes els dies 18, 19 i 22 del mateix mes i any. L'últim dia firmen ell i 11 religiosos. Es tracta d'una deixa que ha fet fra Agustí de Sant Josep al convent.

15.I.1586

Ratificació notarial de l'acord anterior. Ara en qualitat de vicari provincial d'Andalusia. Firma autògrafa.

27-28.IV.1586

Acord notarial entre el Sant, vicari d'Andalusia, i la confraria de Sant Roc, que li dóna els terrenys per a la fundació del convent de Córdoba. Són dues actes: donació i presa de possessió. Manquen, a l'original, quatre fulls robats, on hi havia la signatura i part del text.

2.IX.1586

Còpia de la patent-delegació del definitori provincial (la Consulta) per a la nova fundació del convent de Mancha Real.

4.IX.1586

El P. Provincial i definidors autoritzen i manen el P. Joan de la Creu –que encara és vicari d'Andalusia i definidor provincial– que vagi a Almodóvar del Campo a resoldre problemes jurídics.

11.IX.1586

Acta notarial –és una còpia antiga– de la seva intervenció, amb tota la comunitat d'Almodóvar, de l'esmentada delegació, sobre una fundació de misses.

16.XII.1587

El col·legi de San Cirilo, d'Alcalà de Henares, li dóna poders notariais per a resoldre i cobrar deixes econòmiques de fra Josep de Jesús Maria.

23.IX.1588

Delega els poders rebuts de la comunitat d'Alcalà a religiosos del convent de Jaén. Ell encara és prior de Granada, tot i haver esdevingut definidor major i consiliari general.

X.1588

Com a president del Definitorio-Consulta general de l'Orde autoritza les monges de Barcelona que puguin rebre tres novícies. El document és molt conegut. La novetat és que nosaltres hem tingut la sort de retrobar-lo a la Biblioteca de Catalunya, ja que havia desaparegut del convent de les monges el 1936. Firma autògrafa.

8.II.1589

Amb el mateix càrrec, dóna llicència a les nostres monges d'Alba de Tormes perquè disposin de l'herència de la germana Juana de san Pedro. Firma autògrafa.

30.VI.1589

Autoritza les monges de Sant Josep d'Àvila perquè la germana Petronila de la Encarnación faci testament abans de professar. Firma del Sant robada.

5.VII.1589

Amb el mateix càrrec, comunica a les monges de Saragossa que la germana Magdalena de Jesús ja pot renunciar als seus béns paterns. En aquest cas no hi ha firma autògrafa, essent com és, amb el segell de la Consulta, un document oficial. És clar que els sants també perden, de vegades, l'"oremus"... Ho sento per les monges de Sant Josep de Saragossa, cofoies com estaven quan els vaig dir que tenia un document del Sant pare escrit per a la seva comunitat!

9.XII.1591

Acta de la visita oficial que fa al convent de los Mártires –jurisdicció dels canonges de la Reial Capella– el bisbe Juan Alonso de Moscoso. Descriu tots els llocs (claustres, biblioteca, habitacions, hort...) que hi havia a la comunitat. Actualment no existeix res de l'antic convent, però és l'única relació –fins ara desconeguda– de com era el convent quan el Sant hi vivia i hi va fer "obres"...

En els moments d'aquesta "visita episcopal" el P. Joan de la Creu és a Úbeda, vigílies quasi de la seva mort. Però, pel que sabem, havia canviat tan poc des que va sortir de Granada l'any 1588 que tenim el goig de conèixer l'edifici que el va acollir 6 anys i hi va escriure gairebé totes les seves obres. L'acta parla fins i tot: "Éntrase, desde el claustro, a un aposento, y a la mano izquierda de él está *la celda del prior*. La cual tiene un apartado como de alcoba sin cabeza". I també, del noviciat: "donde hay nueve celdas, y al lado izquierdo [*veig que tiraven molt cap a l'esquerra*] un oratorio con un altar. Hay en él [*oratori*] una ventana con una celosía que desde ella se ve el altar mayor de la iglesia"...

Aquestes aportacions –publicades en les revistes *Monte Carmelo*, *San Juan de la Cruz* i *Estudios Josefinos*– poden semblar una mica marginals o de poca cosa. Però a mica que hom hi vulgui treure suc trobarà referències documentades per a puntualitzar millor certes notícies i situar-les en dates concretes. I no cal dir com es van enriquir les actes i sessions del temps que va ser definidor i consiliari del govern central de l'Orde, ja que no existeixen els llibres oficials de l'època.

En aquesta llista hi podríem afegir altres documents per bé que no parlin expressament del Sant. Però són del seu temps i d'alguna manera configuren la història de l'Orde durant la seva vida. Ho deixarem, en tot cas, per un altre dia.